

Όσκαρ Ουάιλντ
«Ο πιστός φίλος» (σελ. 174-179)

Θεματικά κέντρα του κειμένου → Αφοσίωση και αυτοθυσία για τους φίλους | Εκμετάλλευση, κατάχρηση και διαστρέβλωση της φιλίας | Κοινωνική υποκρισία και αδιαφορία απέναντι στον αδύναμο

Πρόσωπα → Ο μυλωνάς Χιου | Ο μικρούλης Χανς
(δευτερεύοντα πρόσωπα της ιστορίας: γιος και σύζυγος του Χιου, γιατρός, σιδεράς, πάστορας)

Χρόνος → Κάποια χρονική περίοδος στο παρελθόν, η οποία δεν ορίζεται

Τόπος → Διάφορα σημεία στο χωριό της ιστορίας

Ανάλυση

Το διήγημα του Όσκαρ Ουάιλντ «Ο πιστός φίλος» σχολιάζει το σημαντικό ζήτημα της φιλίας μέσα από την ιδιαίτερη ιστορία της «φιλικής» σχέσης του πλούσιου μυλωνά Χιου και του μικρούλη Χανς.

Η φιλία, ωστόσο, των δύο αυτών προσώπων δεν είναι κανονική και συνηθισμένη, επειδή δεν είναι αμοιβαία και ισότιμη. Το ένα από δύο πρόσωπα, ο μικρούλης Χανς, είναι ειλικρινά και βαθιά αφοσιωμένο στον φίλο του, κάνοντας με πολύ μεγάλη προθυμία όλες τις χάρες και τις επιθυμίες του και στερώντας από τον εαυτό του προσωπικό χρόνο. Φτάνει μάλιστα στο σημείο να μπει σε πολύ μεγάλο κίνδυνο και τελικά να χάσει τη ζωή του για ένα θέλημα που του ζητάει ο φίλος του. Το άλλο πρόσωπο, ο μυλωνάς Χιου, είναι μόνο στα λόγια «φίλος», αφού ξέρει μόνο να ζητάει χάρες και εξυπηρετήσεις από τον Χανς, χωρίς να του προσφέρει ως αντάλλαγμα ουσιαστικά τίποτα, ενώ έχει και το θράσος να παρουσιάζει την δική του στάση ως την πραγματική και γνήσια μορφή φιλίας. Με αυτή την ισχυρή αντίθεση ανάμεσα στα δύο πρόσωπα της ιστορίας, ο συγγραφέας προβάλλει:

α) αφ' ενός την αγνή, γενναιοδωρή αλλά υπερβολικά αφελή και αδικαιολόγητα υποχωρητική συμπεριφορά ορισμένων ανθρώπων απέναντι στους φίλους τους,

β) αφ' ετέρου την προκλητική και ανήθικη κατάχρηση αλλά και την εκμετάλλευση της φιλίας και γενικά των ανθρώπινων σχέσεων από μια μερίδα ανθρώπων, οι οποίοι κοιτάζουν αποκλειστικά το προσωπικό τους συμφέρον.

Έτσι ο τίτλος του διηγήματος «Ο πιστός φίλος» αποκτά διπλή σημασία: μία κυριολεκτική (που αφορά τον Χανς) αλλά και μία ειρωνική (που αφορά τον Χιου).

Παράλληλα με τη στάση του μυλωνά Χιου παρουσιάζονται και κάποια άλλα πρόσωπα με παρόμοια αρνητικά και αντικοινωνικά χαρακτηριστικά, που αναδεικνύουν την υποκρισία αλλά και την σκληρότητα των ανώτερων – συνήθως – κοινωνικών τάξεων απέναντι σε οποιοδήποτε αδύναμο μέλος της κοινωνίας. Τέτοια πρόσωπα είναι ο πάστορας (ιερέας), ο σιδεράς και ο γιατρός, που είτε συμφωνούν με τις παράλογες απόψεις του Χιου για τη φιλία είτε δείχνουν περιφρονητική και αδιάφορη συμπεριφορά απέναντι στον Χανς. Με αυτό τον τρόπο ο Όσκαρ Ουάιλντ στέλνει και ένα βαθύτερο κοινωνικό μήνυμα σχετικά με την διάχυτη νοοτροπία της αδικίας και του ατομισμού που υπάρχει στην κοινωνία. Άρα τελικά ο Χιου είναι απλώς μία από τις πολλές παρόμοιες περιπτώσεις ανήθικων ανθρώπων, που διαστρεβλώνουν τις ανθρώπινες σχέσεις και χρησιμοποιούν συμφεροντολογικά όσους θεωρούν εύκολα θύματα.

Αφηγηματικοί τρόποι → Αφήγηση και πολλά σημεία με ενσωματωμένο ευθύ λόγο (με εισαγωγικά)

Το είδος του αφηγητή → Ετεροδιηγητικός και παντογνώστης

Χαρακτηριστικά παραμυθιού → Αυτοτελής ιστορία (αρχή-μέση-τέλος) | Λίγα χαρακτηριστικά πρόσωπα | Απουσία συγκεκριμένου χρόνου και τόπου | Απλοϊκή αφήγηση | Διδακτικός χαρακτήρας

Εκφραστικά μέσα-σχήματα λόγου → Απλή καθημερινή γλώσσα, με κυριολεκτικό λόγο | Λίγα σχήματα λόγου

Ασκήσεις

1. Συμπληρώστε τα κενά με τις κατάλληλες λέξεις.

- Το κείμενο είναι ένα _____, που έχει όμως τη μορφή _____.
- Πρωταγωνιστές είναι ο _____ Χανς και ο _____ Χιου.
- Ο Χανς είναι ο πιο _____ του Χιου και του κάνει όλα τα _____, χωρίς όμως να ζητάει ο ίδιος _____.
- Για παράδειγμα, τον αφήνει να κόβει _____ από τον κήπο του, του επισκευάζει την _____ της αποθήκης του, του πηγαίνει τα _____ στο βουνό.
- Ακόμη και μέσα στην _____ ο Χανς πηγαίνει να βρει τον _____ για να του πει ότι χτύπησε ο _____ του Χιου, αλλά στην επιστροφή τελικά _____.
- Ο Χιου αντίθετα δεν _____ τίποτα στον Χανς και ενδιαφέρεται μόνο για το προσωπικό του _____.
- Ο Χιου παρουσιάζει κάποιες πολύ παράξενες _____ για την φιλία και τις ανθρώπινες _____, με τις οποίες τελικά αντιστρέφει το πραγματικό _____ αυτών των λέξεων.
- Το κείμενο αυτό θέλει να τονίσει την _____ των _____ ανθρώπων από κάποιους άλλους που είναι ισχυρότεροι.
- Το μοναδικό πρόσωπο που _____ για τον Χανς είναι ο _____ του Χιου, επειδή μάλλον είναι και αυτός _____.

2. Να σημειώσετε αν είναι σωστές ή λανθασμένες οι παρακάτω προτάσεις.

- Ο πάστορας είχε τον ίδιο τρόπο σκέψης και τις ίδιες απόψεις με τον Χιου.
- Ο Χιου χαρακτηρίζει εργατικό τον Χανς μέσα στο κείμενο.
- Ο Χανς πρόλαβε να ποτίσει τα λουλούδια του.
- Ο Χανς κάποια στιγμή ζήτησε ευγενικά από τον Χιου, αν γίνεται, να μην του κάνει ένα θέλημα.
- Οι άνθρωποι που πήγαν στην κηδεία του Χανς λυπήθηκαν αληθινά για την απώλειά του.
- Ο Χιου σκέφτεται να πουλήσει το καρτσάκι που θα χάριζε στον Χανς.

3. Επιλέξτε από τα παρακάτω επίθετα ποια ταιριάζουν στον Χανς και ποια στον Χιου: *διπρόσωπος, εργατικός, αγαθός, καλόκαρδος, ανήθικος, σκληρός, ευαίσθητος, πονηρός, τσιγκούνης, γενναιόδωρος, αδίστακτος, ειλικρινής, συμφεροντολόγος.*

ΧΑΝΣ	ΧΙΟΥ

4. Αντιστοιχίστε τις φράσεις του κειμένου της στήλης Α΄ με τα σωστά στοιχεία της στήλης Β΄.

	Α΄
1	...κι ο μυλωνάς έλεγε...ωραία πράγματα για τη φιλία
2	...φοβήθηκε μήπως νομίσουν τα λουλούδια του πως τα 'χε ξεχάσει
3	...η βροχή έπεφτε καταρράκτης...
4	...θα φροντίζω να μην μπει σε κανέναν πειρασμό...
5	...σκέφτηκα να μείνω λίγο στο κρεβάτι και ν' ακούω τα πουλιά να κελαηδάνε. Το ξέρεις ότι πάντα δουλεύω καλύτερα, όταν έχω ακούσει τα πουλιά να κελαηδάνε;

	Β΄
Α	υπερβολή
Β	μεταφορά
Γ	ειρωνεία
Δ	επαναληψη
Ε	προσωποποίηση